Васіль Васільевіч Зуёнак (нар. у 1935)

Нарадзіўся Васіль Васільевіч Зуёнак у вёсцы Мачулішча Крупскага раёна Мінскай вобласці. Пасля заканчэння ў 1959 годзе аддзялення журналістыкі філалагічнага факультэта БДУ малады журналіст пайшоў працаваць у газету «Рабочае юнацтва», а затым — «Піянер Беларусі».

ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ДА БАРАЦЬБЫ ЗА СПРАВУ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА БУДЗЬ ГАТОЎ!

ПІЯНЕР Беларусі

ОРГАН ЦК ЛКСМ БЕЛАРУСІ І РЭСПУБЛІКАНСКАГА САВЕТА ПІЯНЕРСКАЙ АРГАНІЗАЦЫІ ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ЧАЦВЕР
8
верасня

ГАСПАДАРЫ РАСТУЦЬ

Шануем родпае слова

ВУЧЫСЯ ВУЧЫЦЦА

ПЕРШАЯ ЧВЭРЦЬ

Праца ў дзіцячых выданнях абудзіла ў ім захапленне паэзіяй для дзяцей, і ён сам пачаў для іх пісаць, з'явіліся кнігі «Вясёлы калаўрот» (1965), «Жылі-былі пад вадой» (1969), «Сонечны клубочак» (1974).

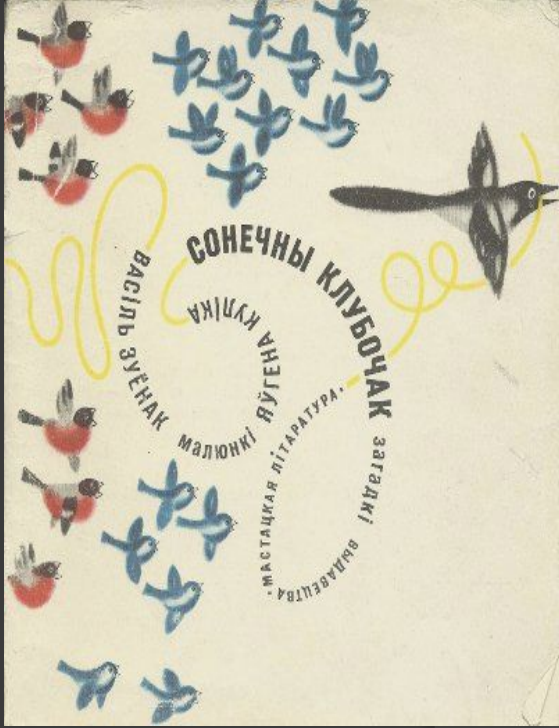

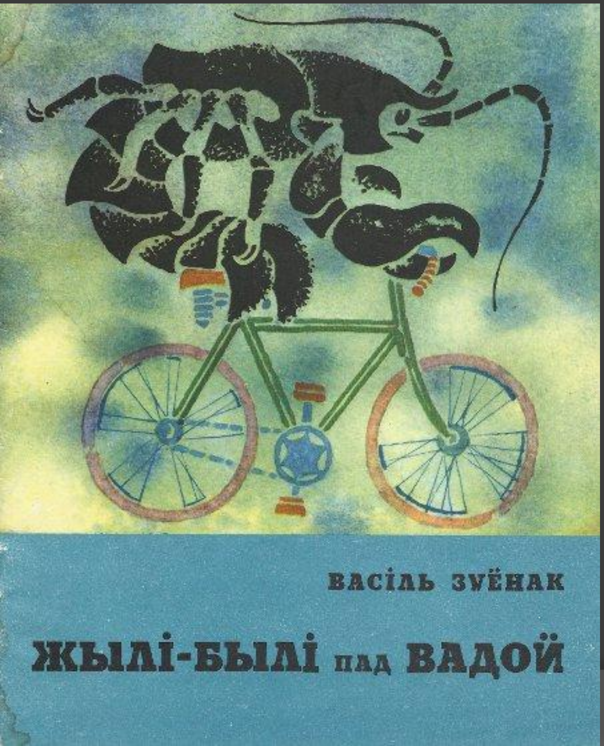

Першы зборнік «дарослай» паэзіі «Крэсіва» пабачыў свет толькі ў 1966 годзе і засведчыў нараджэнне сапраўднага паэта

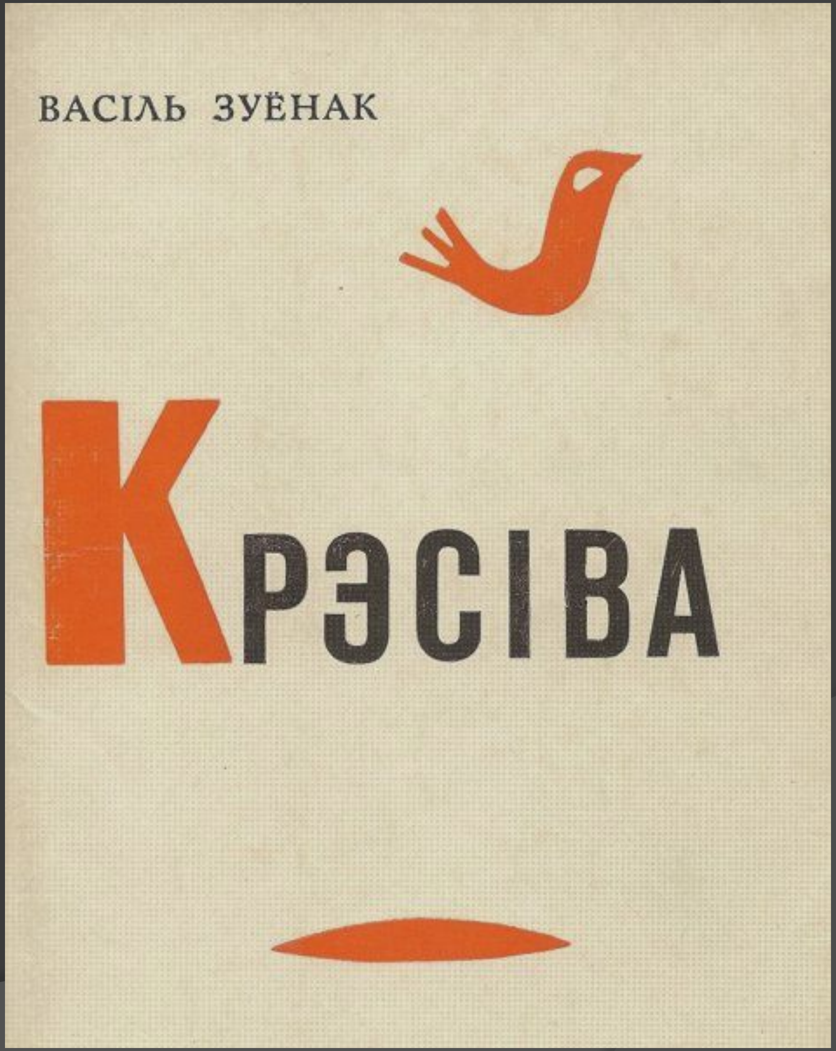

Пасля пачалі з’яўляцца новыя зборнікі і паэтычныя кнігі

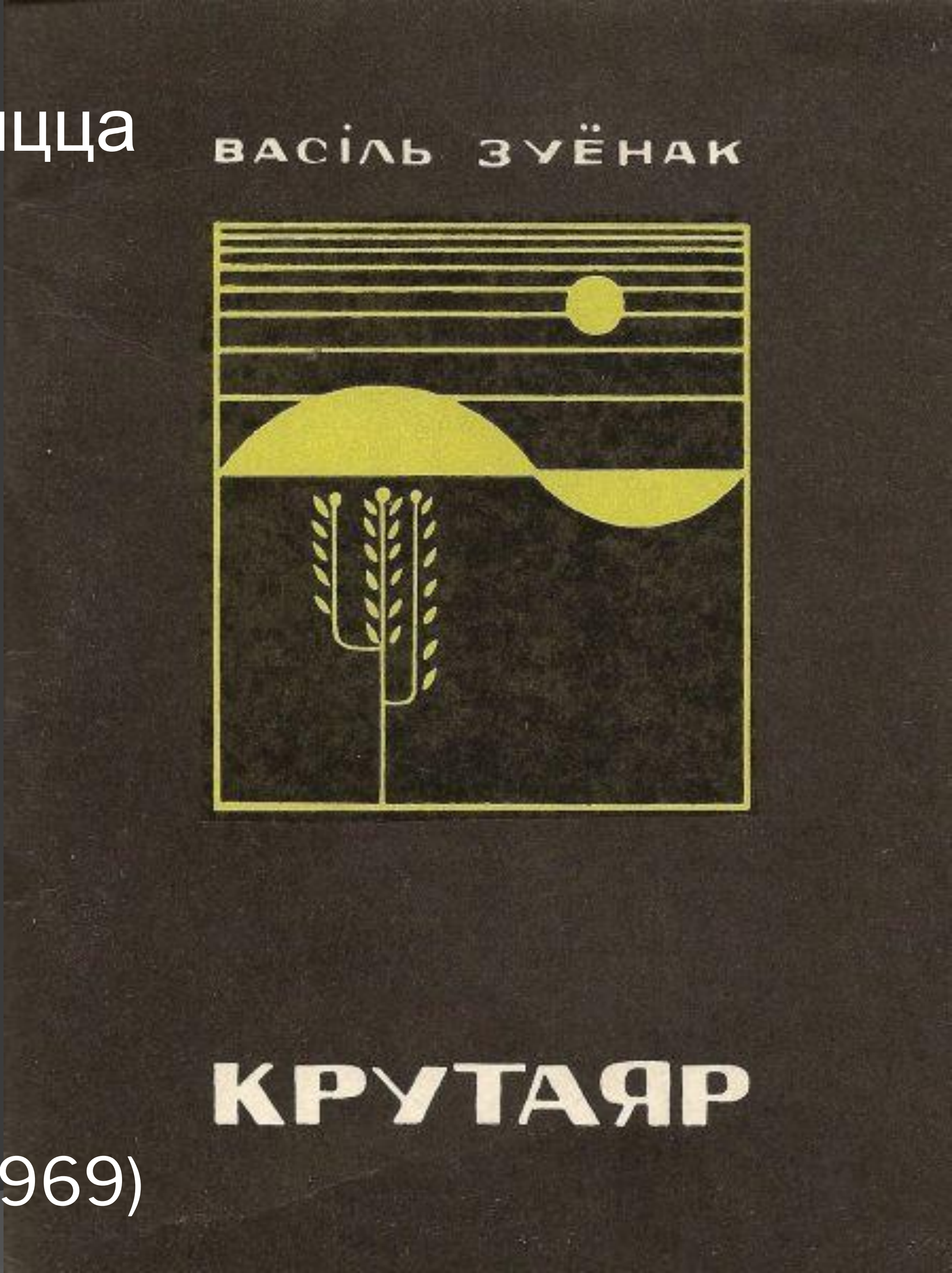

«Крутаяр» (1969)

«Сяліба» (1973)

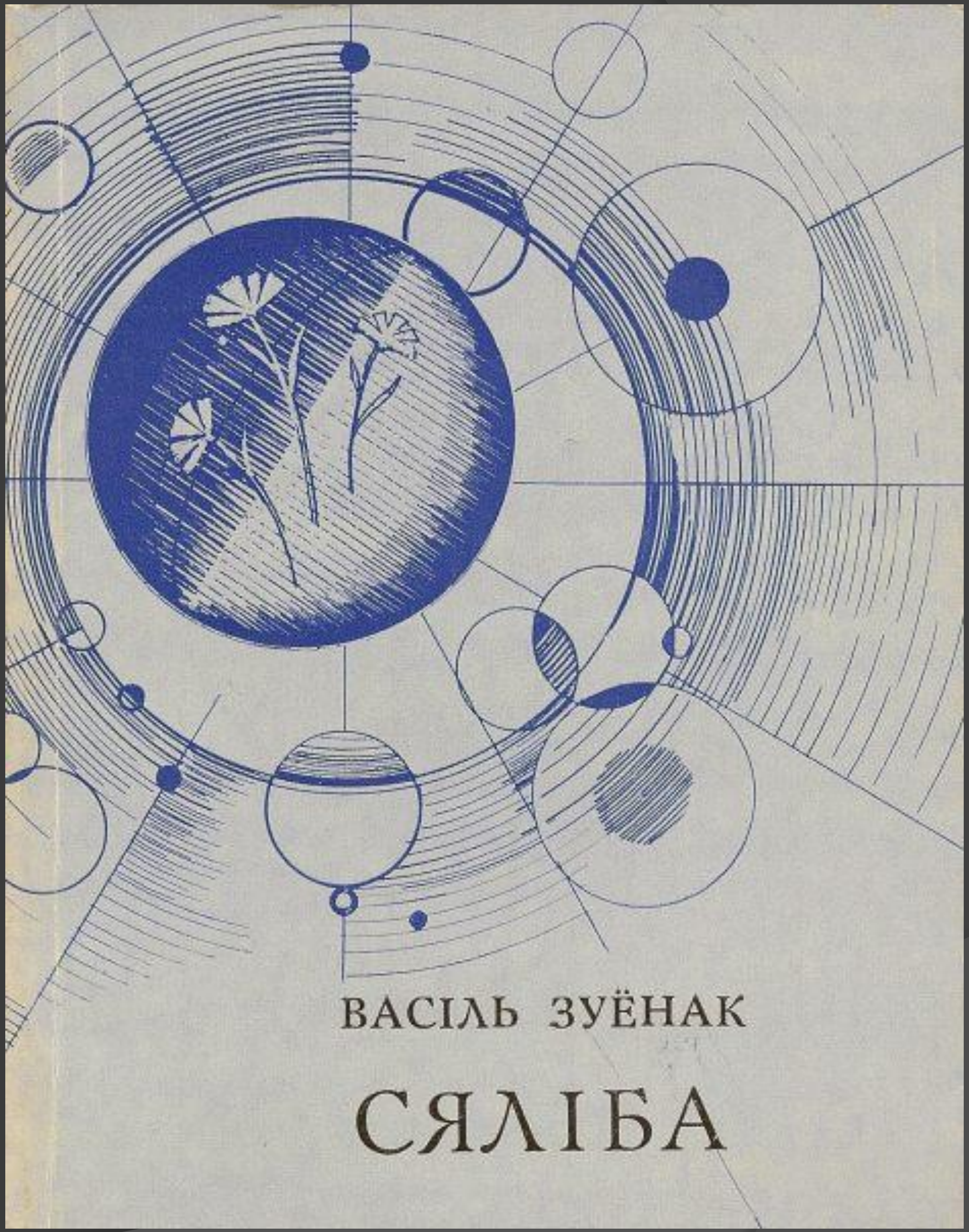

«Нача» (1975)

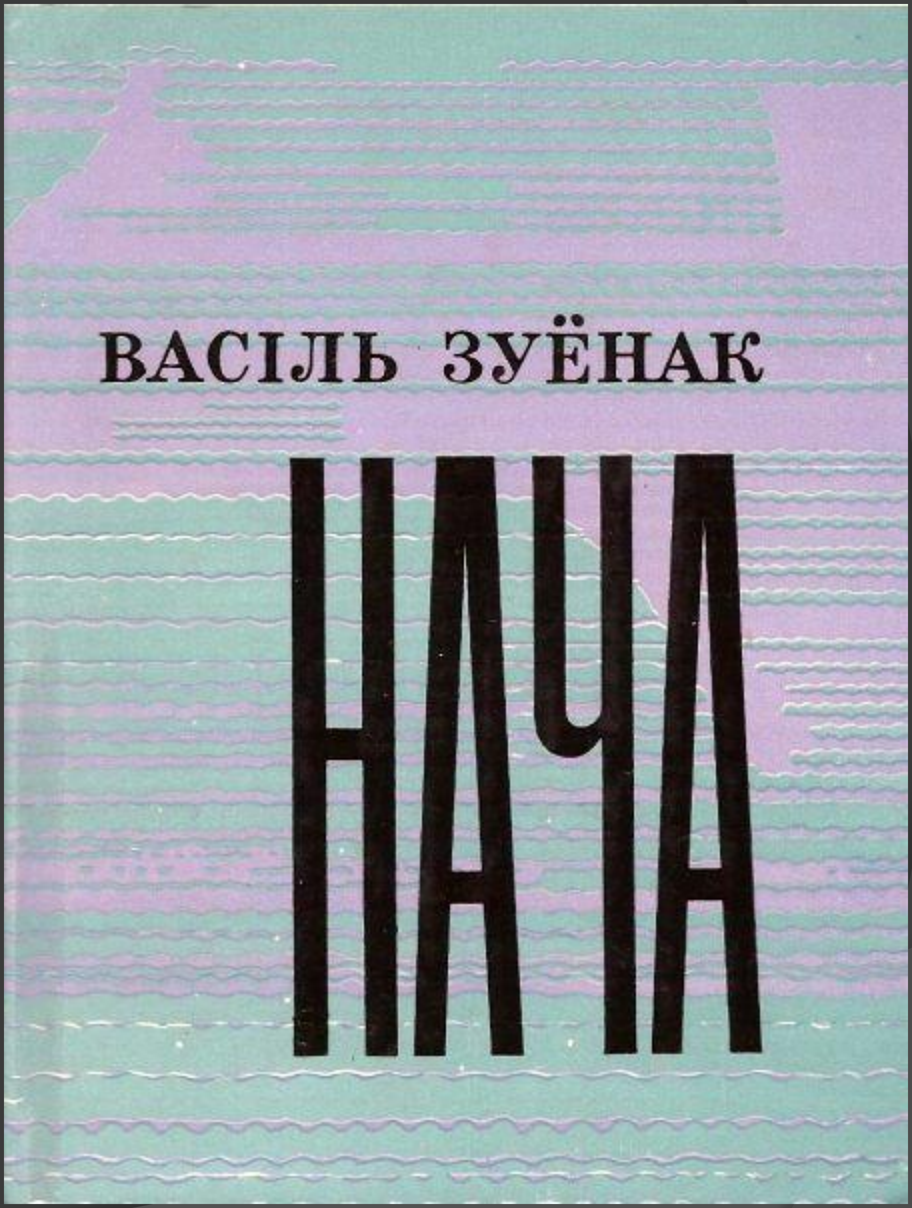

«Маўчанне травы» (1980)   «Лукам’е» (1984)

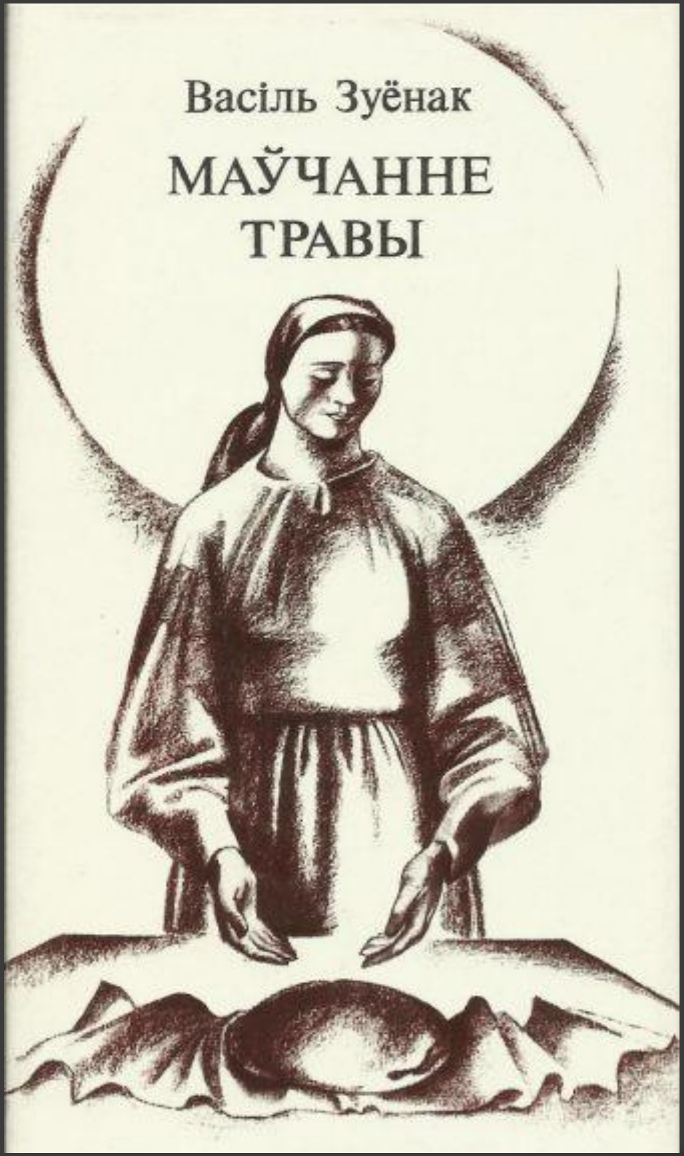

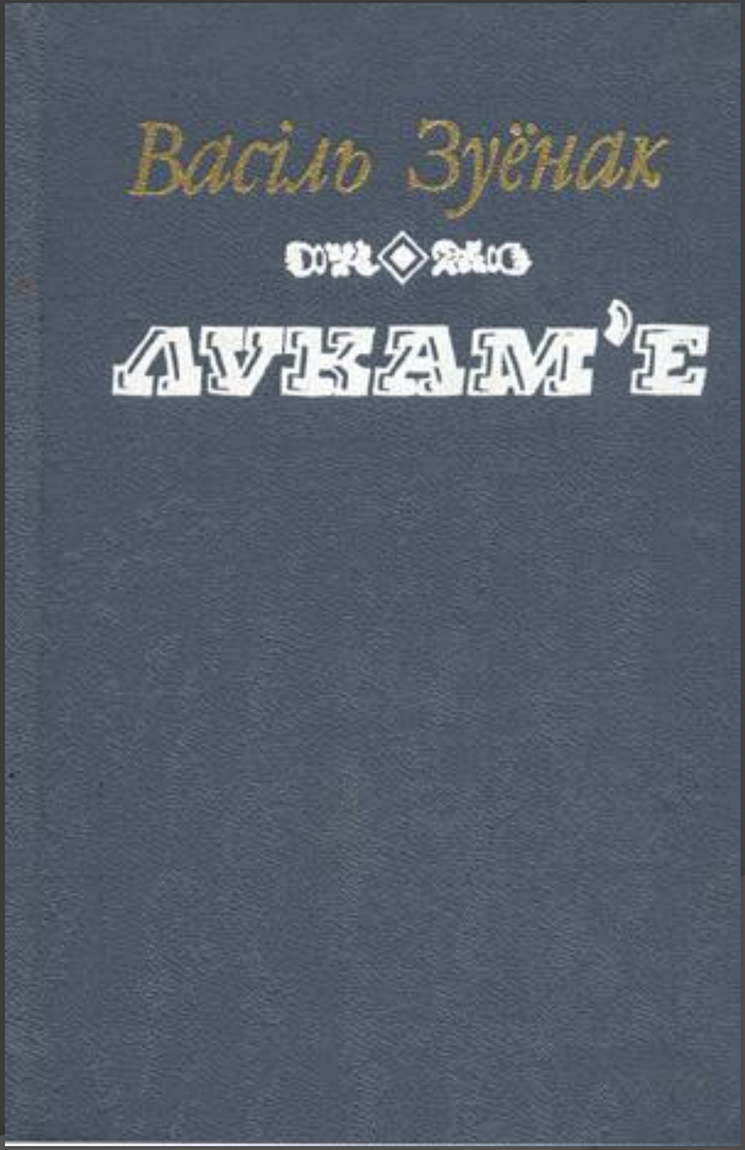

«Світальныя птушкі» (1982)

«Жніўны дзень» (1985) «Вызначэнне» (1987)

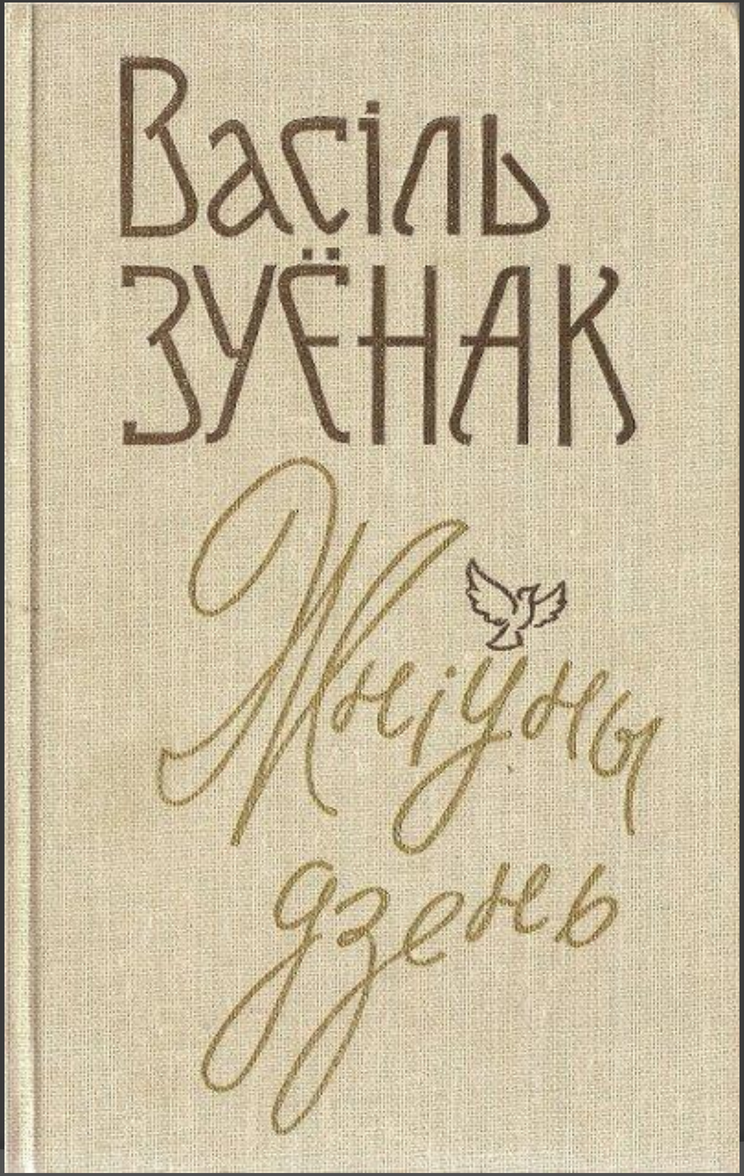

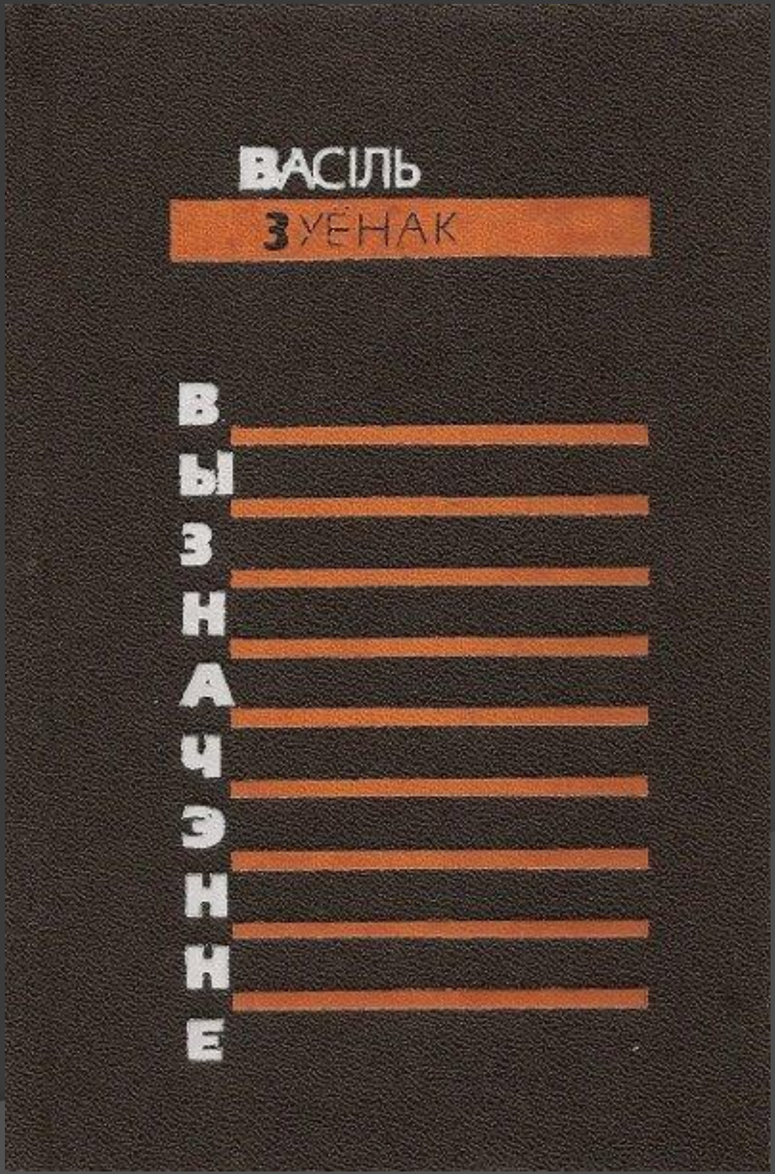

«Лета трывожных дажджоў» (1990)

«Чорная лесвіца» (1992)

«Пісьмы з гэтага свету» (1995)

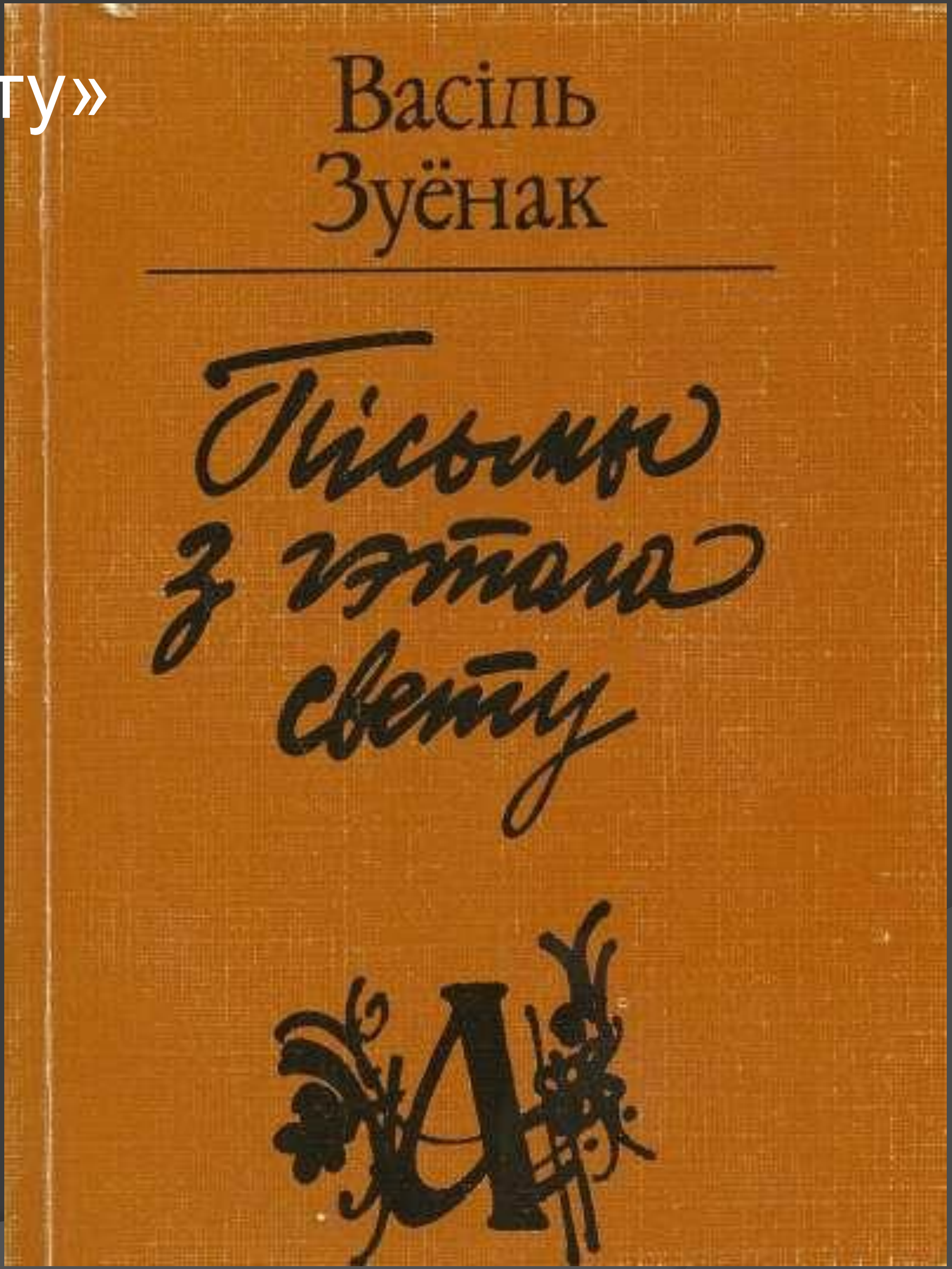

У другой палове 1990-х гадоў выдадзены двухтомнік выбранага: зборнік вершаў «Гронка цішыні» (1996) і кніга паэм «Пяцірэчча» (1998).

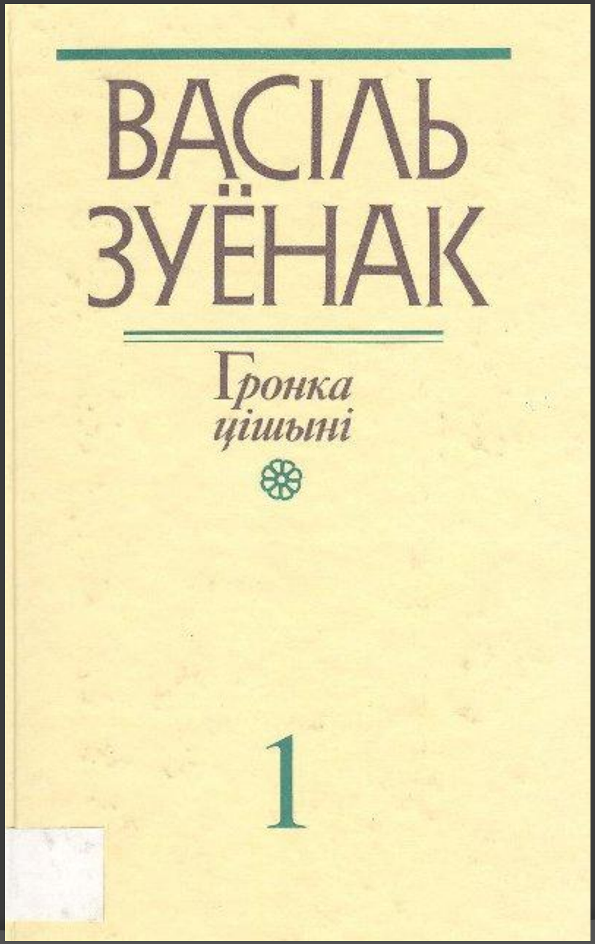

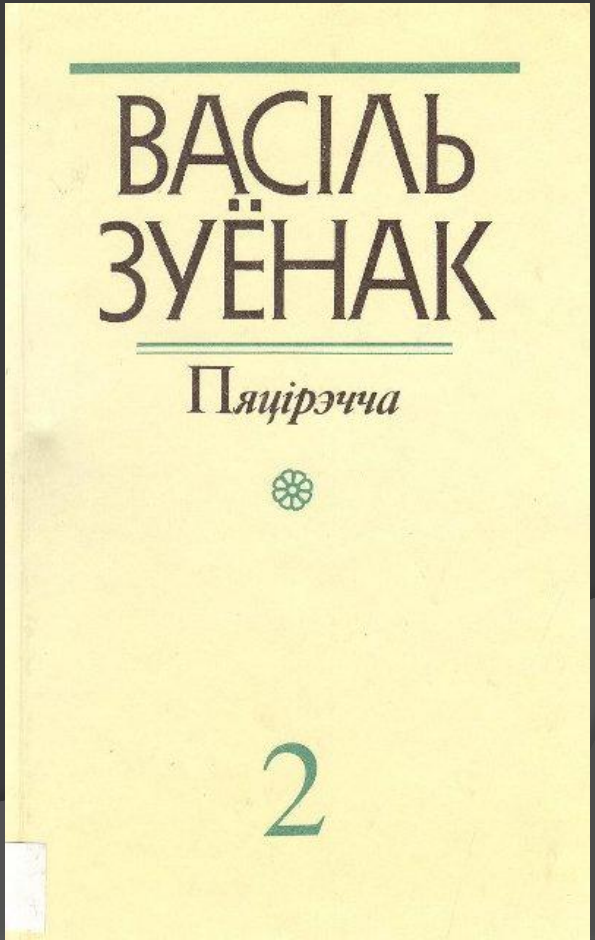

Творы В. Зуёнка друкаваліся на старонках беларускіх часопісаў («Полымя», «Маладосць», «Крыніца», «Дзеяслоў») і ў газеце «Літаратура і мастацтва».

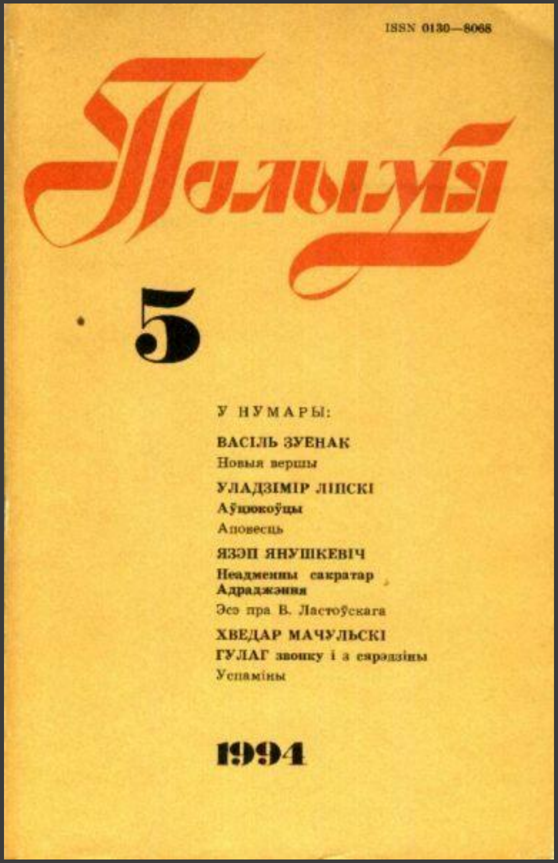

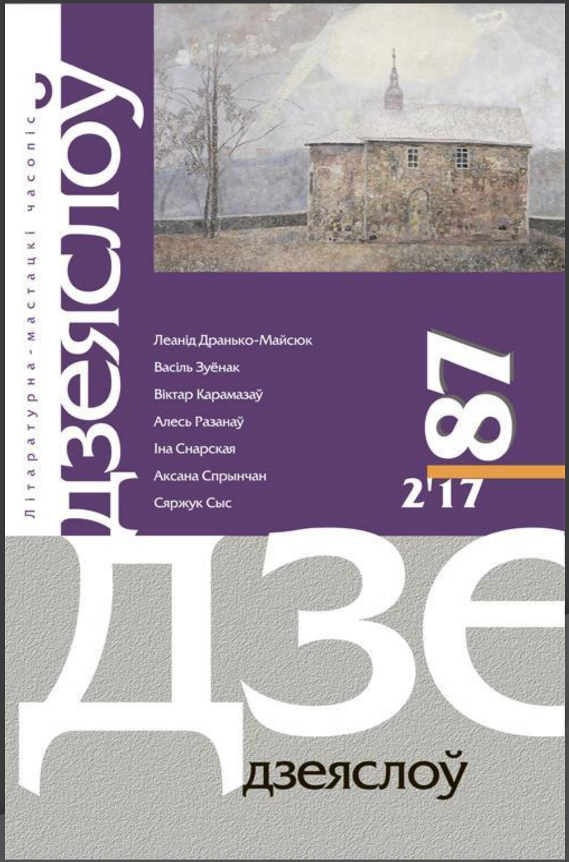

Паэзія В. Зуёнка надзвычай багатая ў жанравых і тэматычных адносінах. Аўтар паспяхова асвойвае ў сваёй лірыцы гістарычную тэму, пры раскрыцці якой не толькі дакументальна адлюстроўвае, але і асэнсоўвае падзеі гісторыі, абірае жанравую абалонку вершаў-роздумаў, у якіх моманты жыцця асобнага чалавека даюць магчымасць выразна ўбачыць усю гісторыю краіны. Напрыклад, у вершы «Зарука» намаляваны тыповы вобраз беларуса, пакорлівага і маўклівага. Але пафас твора, наадварот, скіраваны на абуджэнне беларускага народа ад нацыянальнага бяспамяцтва: «Ды словы ўзыходзяць зарукай! / Не будзь жа, не будзь іншаверцам / На родным прычале, / Паўстань, паўстань, маё сэрца, / З пустыні маўчання!»

Адным з вядучых матываў творчасці В. Зуёнка становіцца матыў трывогі за беларускае слова як аснову нацыянальнай культуры, гісторыі і самасвядомасці («Зарука», «Родны мой краю...», «З веку ў век з дабрачыннаю мінаю...» і інш.).

Напрыклад, у вершы «Родны мой краю...» апавядаецца пра трагічны лёс беларусаў на працягу мінулага стагоддзя: сібірскія этапы, кляйменне «ворагаў», адрачэнне сыноў ад зямлі і мовы ў 1930-я гады. Твор заканчваецца палымяным зваротам аўтара да роднага краю, у якім перададзены вера і спадзяванне на лепшую будучыню:

Ты жыцьмеш, мой краю: не ўсе паляглі
Пад сосны — хто ў крамным, хто ў зрэбным...
Ты выжыць павінен, бо з гэткай зямлі
Ўзнімаюцца зоркі на неба.

Ваенная тэма (як падтэма гістарычнай) таксама арганічна ўвайшла ў паэзію В. Зуёнка. Яна з’яўляецца дамінантнай у вершах «З вайны сустрэлі мацеркі сыноў...», «Помнік», «Гаварыла маці...».

Васіль Зуёнак - З вайны сустрэлі мацяркі сыноў...

З вайны сустрэлі мацяркі сыноў
І выглядалі-радзілі нявестак.
А сын яе дадому не прыйшоў.
Прыйшло кароткае:
«Прапаў без вестак...»

Сябры пасмуткавалі, землякі,
Слязу змахнула ўпотайкі дзяўчына:
Не вернецца... Знаць, лёс яе такі...
Ды толькі сын для маці не загінуў.

Знаходзіць маці тысячы прычын,
Чаму так доўга сын яе ў дарозе,
Чаму не йдзе разгладзіць ёй маршчын
І высушыць на родным твары слёзы.

Яна між рэчаў самых дарагіх
Кашулі сына беражна хавае,
Святочным днём падоўгу каля іх
Стаіць,
гамоніць з імі,
плача і ўздыхае...

І ёй успамінаецца тады,
Як сын казаў: «Вярнуся, не загіну,
Чакай мяне... Чакай!..»
Ідуць гады,
І кожны дзень чакае маці сына.

«Помнік»

– Што ж ты, бярэзінка,
сокам гаючым
Но акрапіла іх раны?..
– Позна я, позна ўзрасла па-над кручай:
Хлопцы даўно пахаваны...
– Што ж ты, матуля, слязьмі не размыла
Жвір гэты,
смутак чорны?..
– Доўга я,
доўга ішла да магілы –
Слёз не данесла,
Слёз не хапіла,
Слёзы ссушыла мне гора...
– Што ж ты, матуля,
гневам пякельным
Жвір тады не спапяліла?..
– Гнеў скамяніўся мой...
З гневам каменным
Так і стаю над магілай...

Паэзія В. Зуёнка надзвычай арыгінальная, багатая ў жанрава-тэматычным і вобразным плане з’ява. У ёй знайшло глыбокае асэнсаванне і адлюстраванне наша складанае XX стагоддзе з перажываннямі сучасніка, памяццю вайны, узаемаадносінамі асобы, прыроды і грамадства, мараллю і этыкай, праблемамі адраджэння нацыянальнай свядомасці, духоўных традыцый.

Яго творы перакладаюць на іншыя мовы.

Узнагароды:

Ляўрэат прэміі Ленінскага камсамолу Беларусі (1974, за кнігу вершаў «Сяліба»);

Дзяржаўная прэмія БССР імя Янкі Купалы (1982, за паэму «Маўчанне травы»);

Ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга (1989)